

01

Algemene historie

Kaart van de Vechtstreek uit het boek *De Zegelprofielen Vecht*, door Daniel Schooneboom 1775

Luchtfoto van Breukelen, 1943

Luchtfoto van Breukelen, 3 april 1961

Ontstaan van Breukelen

De rivieren de Vecht en de Aa, verbonden door de Damme, zijn de levensader van de Vechtstreek. Eeuwenlang vormden deze rivieren de handelsroute tussen Utrecht en Amsterdam.

In de achttiende eeuw stroomde tussen deze twee rivieren een klein stroompje, de Brokdele. Dit water voerde het overtollige water van de twee rivieren af. Bij het stroompje ontstond met enkele huizen het dorp Breukelen.

De schepen die over de Vecht en de Aa voeren, zorgden voor handel en daarmee voor inkomsten. Door ontginning van het veengebied ontstond nieuwe landbouwgrond. Van slivierkier kon men stenen en dakpannen maken, daarom ontstonden er langs de Vecht verschillende fabrieken. Met de trekshuit kwamen rijke kooplieden uit Amsterdam naar het gebied rondom de Vecht om daar grote zomerhuizen te laten bouwen. Buitenplaatsen zoals Nijenrode, Oudam en Gunterstein zijn hier voorbeelden van.

Luchtfoto van Breukelen, gemaakt met een stone, 2021

De steenbrug over de Vecht bij Breukelen, gezien vanaf het Zandpad, 1943

Historische gebouwen en buitenplaatsen

De kooplieden uit Amsterdam ontvluchtten in de zomer graag de stinkende stad. Zij hadden hun geld verdiend met de overzeese handel van de VOC en de WIC, dit hing indirect of direct samen met de slavinhandel.

Veel inwoners van de Vechtstreek konden aan het werk met de bouw van fruitbuitenplaatsen langs de Vecht. In het Rampjaar 1672-1673 verwoestten de Fransen veel van deze huizen, waaronder Gunterstein en Nijenrode. Na het Rampjaar werden veel van deze buitenverblijven herbouwd.

Nijenrode in Breukelen, 1943. Sinds 1946 is deze buitenplaats, Nijenrode, de oudste particuliere universiteit van Nederland gevestigd.

Buitenplaats Vecht en Oudam, met (thak)koop, circa 1800

Na het Rampjaar 1672 kon Johan Christ Nijenrode laten herbouwen door te trouwen met de rijke Anna Pingens.

Spaar de historie van Breukelen bij elkaar!

De Historische Kring Breukelen wil ook de jongere generatie enthousiast maken voor de rijke historie in Stichtse Vecht. Bijvoorbeeld door ook te schrijven over de meer recente geschiedenis; een tijd waar nog (zwart-wit) fotootjes van te vinden zijn, of waar je oma nog over kan vertellen.

Eén van de manieren om de jeugd te bereiken is een nieuw album met historische plaatjes, dat is uitgegeven in nauwe samenwerking tussen de HKB en Jumbo Breukelen, de supermarkt van Peter en Chantal Bogers in Breukelen-Noord.

De voorbereiding heeft een flinke tijd geduurd, maar het resultaat mag er zijn. Begin december is het album verschenen. Dus kunnen jong en oud nu historische plaatjes sparen bij de boodschappen en zo hun eigen album vullen.

“Ik ben zeer verrast door de rijke geschiedenis van Breukelen en omstreken”, stelt Peter Bogers in het voorwoord van het album. “Wij beloven u een reis terug in de tijd met boeiende verhalen en sprekende foto’s van karakteristieke plekjes in ons dorp, het verenigingsleven en de middenstand. Wij hopen dat u nog enthousiaster en trotser wordt op ons prachtige dorp.”

Stickers

Bij iedere € 10,- aan boodschappen ontvangt de Jumbo-klant gratis een pakje stickers. Daarnaast zijn er gedurende de actieperiode (die loopt tot eind januari 2025) ook producten waarbij gratis stickers zitten. Via de Facebookpagina van de winkel is te volgen welke extra activiteiten rondom de spaaractie worden gehouden. In het album wordt niet alleen aandacht gegeven aan de historie van Breukelen, Nieuwer Ter Aa en Kockengen, maar worden ook thema’s belicht als het werk van

Cultuur & Tradities

In Breukelen kun je ieder jaar in oktober poffertjes eten. In park Boom en Bosch, in Kockengen wordt al sinds eind vorige eeuw in juni het festival Koetstock bij zwembad de Koet georganiseerd en in Nieuwer Ter Aa is er op Koningsdag een zintdijt voor het hele dorp. Sommige tradities in deze omgeving kent iedereen, andere gewoonten zijn wat minder bekend. Als je in Breukelen praat over de Kafferstraat, begrijpen de meeste mensen wel dat het hier niet gaat over de bekende winkelstraat in Amsterdam.

In deze streek wordt al decennialang volop muziek gemaakt, gezongen en toneel gespeeld. Soms in een dorpszaal, een andere keer in een kerk. Met de jaarlijkse acties voor het goede doel, zoals de Unicefloop en Swim to Fight Cancer, laten inwoners zien dat er ook oog is voor de wereld om ons heen.

Balonnenwedstrijd op de markt in Breukelen, circa 1960. Aan de balloen zit een koortje met alomni een naam en adres, zodat de vader Aan Aken weten waar de balloen was terechtgekomen.

Carnaval in Breukelen, circa 1975

Een menigte wacht vol spanning op de komst van Sinterklaas, 1976.

De introctie van Sinterklaas, met rechts burgemeester Frank Dales (2001-2007).

Markt in Breukelen, circa 1975.

Met paard en wagen tijdens de kindervakantieweek in Kockengen, 1963.

Oudmoetertrekker tourtoes in Nieuwer Ter Aa.

vroeger, de brandweer, Breukelen in oorlogstijd, de gezondheidszorg, cultuur en tradities en de band tussen Breukelen en Brooklyn. Ook leuk is de pagina 'Plaatje gemist?', waar spaarders die het album vol hebben maar een beeld missen dat naar hun mening ook in het album had moeten zitten, dit zelf nog kunnen toevoegen.

In de laatste week van de actie wordt een ruilbeurs georganiseerd, om te zorgen dat enthousiaste spaarders hun album vol kunnen krijgen.

Inhoud

Lithografie van de drinkwaterleidingen door de Loosdrechtse Bovenlanden, juni 1904.

Voorwoord en inleiding 2	06 Brandweer 28 Brandweerkazerne
01 Algemene historie 4 Ontstaan van Breukelen Historische gebouwen en buitenplaatsen Molukse gemeenschap in Breukelen Nieuwer Ter Aa Kockengen Straatbeeld Kerken Politiek & demonstraties	07 Gezondheidszorg 32 Een auto met hemie Op de afles
02 From Breukelen to Brooklyn 14 The Original Brooklyn Bridge Verkeersdrukte Rugwachter	08 Cultuur en tradities 34 Beroemd in eigen dorp Muziek, zang en toneel De Oranjeveneriging
Breukelen in oorlogstijd 16 Worstloof Verzet Flight Lieutenant Chris Maltby	09 Onderwijs 44 Basisonderwijs Nyenrode Middelbaar onderwijs
04 Aan het werk 20 Eten en drinken Ambacht en arbeid	10 Sport 48 Topisport Dachub Breukelen FC Breukelen Baliporten
05 De Corridor 26 De spoorlijn Het Amsterdam-Rijnkanaal De A2	11 Naar buiten! 54
	12 Water 58 Natuurzwembad De Meent Beleefvereniging Het Galjeon

02

From Breukelen to Brooklyn

Ophaalbrug over de Vecht bij Breukelen, 1943.

Het symbool waarmee de stichting Brooklyn Bridge Breukelen in 2021 herdenkt dat het 375 jaar geleden was dat Breukelen, het huidige Brooklyn in New York, werd gesticht.

Ten Evertse Bout en Hayk Aertsman waren de eerste schapeniers van Breukelen (in Amerika). Hoewel de beide mannen niet uit het Nederlandse Breukelen kwamen, zijn er wel twee statuen in Breukelen-Zuid naar hen vernoemd.

The Original Brooklyn Bridge

De ophaalbrug over de Vecht bij Breukelen is niet alleen alom bekend, ook is de brug een belangrijk symbool van de eeuwenlange verbinding tussen Breukelen en Brooklyn. Amerikaanse toeristen komen naar Breukelen om de loerspronkelijke Brooklyn Bridge te bekijken. De brug lijkt natuurlijk helemaal niet op de bijna twee kilometer lange Brooklyn Bridge in Brooklyn, New York. Toch is de Vechtbrug een mooie verbinding tussen Breukelen en het New Yorkse stadsdeel, dat zijn naam aan het kleine dorp dankt.

Verkeersdrukte

De overeenkomst tussen de bruggen van Breukelen en Brooklyn is natuurlijk vergesacht, want het ontwerp van de iconische Brooklyn Bridge is zeker niet gebaseerd op onze Vechtbrug. Maar de hectiek en de verkeersdrukte bij het knooppunt Brugstraat-Zandpad is wel te vergelijken met het beeld van de wereldstad Brooklyn. De Vechtbrug is een belangrijke verbinding over de Vecht voor fietsers, voetgangers en motorvoertuigen naar en van onder meer het watersportgebied langs de Scheeldijk. Op een zomerse zaterdagmiddag leiden de historische ophaalbrug en de smalle Brugstraat nogal eens tot verkeersverstoringen.

Vechtbrug, juni 1974

Zomerse drukte bij de brug

Even buiten en dan onder de brug door op de schans.

Brugwachter

Al in de 16de eeuw lag op deze plek een brug over de Vecht, waarschijnlijk een houten klapbruggetje. De huidige brug is op 2 april 2022 officieel in gebruik genomen, gebouwd naar het ontwerp van een brug die er sinds de eerste helft van de vorige eeuw op dezelfde plek lag. De replica van de oude Vechtbrug is een dubbele ophaalbrug. De beweegbare constructie, nog steeds voorzien van een brugwachter ter plekke, is nu gemaakt van staal. De opening van de nieuwe 'Brooklyn Bridge' was zelfs in Brooklyn in het najaar.

De restauratie van de Vechtbrug in maart 1972.

Wat was er? Het is een dubbele ophaalbrug (de vecht 1943)

De restauratie van de brug in 2021-2022

In 2022 werd de Vechtbrug feestelijk geopend.

Nieuwer Ter Aa

Langs de rivier de Aa ontstond Nieuwer Ter Aa. Sinds 1964 hoort Nieuwer Ter Aa bij de gemeente Breukelen.

Het dorp Nieuwer Ter Aa is een vanaf het laatste 2022

Nieuwer Ter Aa met op de achtergrond de Nederlands-Herzormde kerk en de christelijke basisschool, circa 1960.

Het buitenwoner in Nieuwer Ter Aa, circa 1900

Straten

Hotel Cafe Restaurant Het Steet Wapen tegenwoordig. Loertje aan de Straatweg, rond 1905.

De kerktoren in Breukelen

De bouw van flat 1 Hyscop, 30 november 1994.

Het Hyscop in Breukelen

Kockengen

In de dertiende eeuw werden in het huidige Groene Hart gebied veel gebieden ontgornen, waaronder het huidige Kockengen. Om mensen aan te trekken die in die gebieden wilden wonen, werden interessante namen bedacht, zo ook voor Kockengen. De naam Kockengen komt van het Franse woord 'Cognac', dat betekent Luiksekereland. Op 1 januari 1989 werd Kockengen onderdeel van de gemeente Breukelen.

Luchtfoto van Kockengen met zicht op Porsingen en rechtsboven de Industrieweg, 1982

In 2011 ging de gemeente Breukelen op in de nieuwe gemeente Stichtse Vecht.

Het dorp Kockengen als je Entenrijt vanaf de Wegerijk-Zuid, 1975

Overschip op de Hyscop in Kockengen, circa 1990.

De burgerwacht van Kockengen in het kasteel van Jan Ockam in Porsingen, 1900

Wijk Broekland

Vrakend Tug is een Skantfloer uit Breukelen, zij zingen zeemannsliederen zoals de zeemannen al tijden doen tijdens hun werk aan boord.

Draaitorgel in de straten van Breukelen

Kinmen tijdens Koninginnedag in Kockengen, 30 april 1982.

Koninginnedag in Nieuwe Ter Aa, jaren 1980

De Oranjevereniging

Sinds 1949 viert Breukelen Koninginnedag ter ere van de verjaardag van de koningin; in 2014 veranderde dit natuurlijk in Koningsdag. In 1987 was het wel een heel bijzondere Koninginnedag, toen koningin Beatrix haar verjaardag in Breukelen vierde. In Nieuwe Ter Aa ontbieten ze ieder jaar met Koningsdag met het hele dorp en in Kockengen wordt het dorp ieder jaar op Koningsdag gewekt door de dorpsomroeper.

Poppenshowvoorstelling in de tentstand op de Die Stormmeuw in Kockengen tijdens Koninginnedag, 30 april 1960.

Breukelwedstijd tijdens Koninginnedag in 1975. Op Koningsdag wordt in Breukelen traditiegetrouw een roeiwedstijd georganiseerd tussen de Oranjevereniging van Breukelen en de gemeenteviad.

Bingteken op de fiets in Kockengen, tijdens de viering van het 25-jarig regeringsjubileum van koningin Wilhelmina in 1923

Koninginnedag 1963 in Breukelen

Televisieversmooi, Koninginnedag 1975

In 1987 vierde koningin Beatrix Koninginnedag in Breukelen, ze kreeg een taart aangeboden.

Neest haar is nog het prins Claus te zien.

Strommevloed op het zand van kortbalvereniging ESDO (Sandschog Samenspel Doet Overwinnes) in Kockengen tijdens Koninginnedag in 1987

Samenstelling:

Historische Kring Breukelen,
Nanny Heijmans

Regionaal Historisch Centrum
Vecht en Venen,
Suzanne Lekkerkerker

Aan dit plaatjesboek hebben verder meegewerkt:

Anneke van Baal - de Vries
Linda Blok
Jacques van den Born †
Hugo ten Brink
Jeroen Brouwer
Philip Burggraaf

Bram Donkers
Nellie Gelok
Irma Gondrie
Nol Herfkens
Gerhard Hof
Cees Labeur

Monique Linneman
Teun Mur
Jos Odekerken
Cock Pleijster †
Wilke Sloesarwij
Jan Theunissen

De redactie van deze uitgave heeft haar best gedaan om de rechthebbende(n) van het gebruikte beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks rechthebbende zijn en u heeft geen toestemming tot publicatie ervan hebben gegeven, neemt u dan contact op met de redactie via: evenementen@historischekringbreukelen.nl

Uitgave, vormgeving & druk:

Retrospect Boekproducties ©2024

in opdracht van JUMBO Breukelen, Peter & Chantal Bogers

Niets in deze uitgave mag op welke manier dan ook worden gereproduceerd zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.